

Kasvua Kainuuseen -hankkeeseen liittyvän takaisinperintäpäätöksen oikaisuvaatimuksen käsittely

MH § 66

Taustaa

Kainuun liitto on EU:n aluekehitysrahastovarojen välittävänä viranomaisena tehnyt 31.03.2020 takaisinperintäpäätöksen Kainuun Etu Oy:n Kasvua Kainuuseen - Kasvu, kansainvälistyminen, omistajanvaihdos -hankkeeseen (jäljempänä Kasvua Kainuuseen -hanke). Kainuun liitto on rahoittanut po. hankkeen, joka on toteutettu 01.12.2014-31.03.2018. Kainuun maakuntahallitus on valtuuttanut päätöksellään 15.12.2014 § 150 maakuntajohtajan tekemään hanketta koskevan rahoituspäätöksen ja päätöksellään 22.05.2017 § 62 valtuuttanut maakuntajohtajan tekemään hankkeen lisärahoituspäätöksen. Kainuun liitto perii takaisin perusteettomasti tai liikaa maksettua tukea 272 136,86 euroa. Takaisinperittävä tuki on maksettava takaisin 30.06.2020 mennessä.

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) 7 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta hallinto- ja todentamisviranomaisena. Työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää osan hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtävistä välittävälle toimielimille (mm. Kainuun liitolle). Lain (7/2014) 3 §:n mukaan välittävä toimielin hoitaa hallinto- ja todentamisviranomaisen puolesta tuen saajiin liittyviä tehtäviä. Lain (7/2014) 8 §:n 2 momentin mukaan varojen osoittamispäätöksessä hallintoviranomainen voi asettaa välittävän toimielimen noudatettavaksi asiaa koskevaan Euroopan unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia ehtoja ohjelman hallinnoinnista, tuen myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta ja valvonnasta.

Hallintoviranomainen (TEM) on tehnyt 26.09.2018 Kainuun liittoon valvontakäynnin, jonka yhteydessä Kasvua Kainuuseen -hankkeen rahoitusmalli on tullut esille. Hallintoviranomainen on pyytänyt antamaan lisäselvityksen hanketta koskevista hankintaprosesseista sekä selvityksen, onko hankkeen pääasiallisena tarkoituksena ollut hankkia mukana oleville yrityksille konsulttipalveluita. Lisäselvityspyynnön antamassaan vastauksessa 31.10.2018 välittävä viranomainen (Kainuun liitto) on todennut, että hankkeen pääasiallisena tarkoituksena ei ole ollut hankkia mukana oleville yrityksille konsulttipalveluita vaan se on ollut vain osa hankkeen toteutusta. Vastauksen jälkeen hallintoviranomainen on pyytänyt välittävää viranomaista ryhtymään takaisinperintää koskeviin toimenpiteisiin ja välittävän viranomaisen maksaja on lisännyt 06.11.2018 havainnon EURA 2014 -järjestelmään. Hallintoviranomaisen ohjaus- ja valvontakäynnin

(26.09.2018) Kainuun liittoon lopullinen raportti (tarkistuslista ja liite tarkistuslistaan) on saatu 24.01.2019.

Välittävän viranomaisen jatkotoimenpiteen esittelijä on lähettänyt 28.11.2019 kuulemiskirjeen tuensaajalle EURA 2014 -järjestelmässä. Tuensaaja on vastannut 20.12.2019 kuulemiskirjeeseen. Välittävän viranomaisen jatkotoimenpiteen esittelijä on käsitellyt tuensaajan vastauksen ja siinä esitetyt huomiot EURA 2014 -järjestelmän avautumisen 07.01.2020 jälkeen. Hallintoviranomaisen ohjeen Euroopan unionin osarahoittamien rakennerahastohankkeiden vuodenvaihdetoimintojen 2019-2020 hallinnoinnista EURA 2014 -järjestelmässä (11.11.2019, VN/6966/2019 TEM) mukaisesti havaintojen syntyminen, käsittely ja jatkotoimenpidepäätösten hyväksyntä on keskeytetty 27.01.-16.02.2020 väliseksi ajaksi. Takaisinperintäpäätös on tehty 31.03.2020 ja tuensaaja on tehnyt 17.04.2020 oikaisuvaatimuksen takaisinperintäpäätökseen.

Oikaisuvaatimus ja perustelut

Kainuun Etu Oy on tehnyt 17.04.2020 oikaisuvaatimuksen takaisinperintäpäätökseen (31.03.2020) asiassa EURA 2014/1271/09 02 01 01/2014/Kainuu. Kainuun Etu Oy on esittänyt oikaisuvaatimuksessaan, että Kainuun liitto oikaisee takaisinperintäpäätöstä seuraavasti: "Kohtuullistaa Kainuun Etu Oy:itä takaisinperittävää pääomaa korkeintaan puoleen yrityksen omasta pääomasta eli (50 100 €) euroon ja määrää, ettei takaisinperittävälle summalle tule määrättäväksi viivästyskorjoja".

Perusteluinaan oikaisuvaatimukselle Kainuun Etu Oy esittää, että se on noin 20 vuoden toimintansa ajan toteuttanut moitteettomasti toimintasuunnitelmaansa erilaisin hankkein, jotka ovat menestyksellisesti vaikuttaneet Kainuun elinkeinoelämän kehittämiseen. Toiminta-aikanaan se ei ole joutunut välittävän viranomaisen takaisinperintätoimenpiteiden kohteeksi tätä ennen, mikä osoittaa Kainuun Etu Oy:n noudattaneen eri projekteissa tarkoin viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä.

Kasvua Kainuuseen - hanke on ollut menestyksellinen.

Kainuun Etu Oy:n mukaan takaisinperintäpäätös on ollut sille yllätyksellinen ja erittäin vakava. Takaisinperintää koskevan kehityshankkeen hakemus- ja hankesuunnitelma on suunnittelu- ja päätösvaiheissaan käynyt läpi, rahoittajaryhmät, MYR:n sihteeristön ja MYR:n. Hanke on toteutettu ohjeistuksen mukaisesti ja hankkeen seurantaraportit on toimitettu Kainuun liitolle 12 eri maksatushakemuksina vuosina 2015-2018, mitkä välittävä viranomainen Kainuun liitto on tarkastanut, hyväksynyt ja maksanut ilman huomautuksia nyt käsitellyssä olevaan asiaan liittyen. Lisäksi Kainuun liitto on tehnyt erillistarastuksen hankkeelle eikä tarkastuksessa liitolla ole ollut huomauttamista mistään asiasta. Kainuun Etu Oy katsoo, että takaisinperintä-

toimenpiteet ovat kohtuuttomia ja saattavat johtaa yhtiön kannalta vakaviin jatkoseurauksiin, jos takaisinperintää ei kohtuullistettaisi jäljempänä yksilöitävillä perusteilla.

Kainuun Etu Oy katsoo, että se on oman käsityksensä mukaan noudattanut Kainuun liiton hankepäätöksessä määrättyjä ehtoja. Kainuun Etu Oy toteaa lainsäädännön noudattamisen edellytyksen olevan toki notorinen tosiseikka, joka koskee niin välittävää viranomaista kuin Kainuun Etu Oy:täkin. Kainuun Etu Oy on toiminut bona fide ja vetoaa myös luottamuksensuojaperiaatteeseen. Kainuun Etu Oy:n mukaan takaisinperintää on kaiken kaikkiaan pidettävä yllättävänä ja ankarana toimenpiteenä Kainuun Etu Oy:tä kohtaan, joka lisäksi vaarantaa koko yhtiön toiminnan.

Kohtuullistamispyynnön osalta Kainuun Etu Oy viittaa valtionavustuslain 26 §:ään ja lain alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta 40 §:ään. Kainuun Etu Oy:n käsityksen mukaan ei myöskään EU-lainsäädäntö eikä tämän hetkinen kriisiaikasta Suomen lainsäädännön soveltamista takaisinperinnän kohtuullistamiseen myöskin vaaditun pääoman osalta.

Mikäli takaisinperittävän pääoman määrää ei kohtuullistettaisi, Kainuun Etu Oy:llä ei sen jälkeen olisi toiminnallisia edellytyksiä. Kainuun Etu Oy:n nykyinen oma pääoma on 100 000 €:n luokkaa, mikä ei mahdollista 272 000 €:n takaisin maksua, mitä varoja ei Kainuun Etu Oy:llä ole. Kainuun Etu Oy katsoo, että jos takaisinperittävää pääomaa kohtuullistettaisiin edellä vaatimusten mukaiseen määrään 50 100 € saakka, se pikaisestikin pystyisi selviytymään maksusta ja voisi säilyttää toimintaedellytyksensä kainuulaisten yritysten toimintojen kehittämisessä.

Takaisinperinnän perusteet

Kainuun liitto välittävänä viranomaisena on todennut takaisinperintäpäätöksessä mm. seuraavaa:

Rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (358/2014) 5 §:n mukaan tuensaajan on maksatushakemuksessa ilmoitettava toteutuneet tulot, joka vähennetään tukikelpoisista kustannuksista maksatuskausittain. Vastuu toteutuneiden tulojen ilmoittamisesta maksatushakemuksessa on tuensaajalla.

Hankkeen Kasvua Kainuuseen - Kasvu, kansainvälistyminen, omistajanvaihdos seurantaraportilla on raportoitu yritysten osallistuneen hankkeen tukitoimenpiteisiin. Seurantaraportilla ilmoitetut yritysten maksuosuudet tuensaaja on kirjannut yksityiseksi rahoitukseksi. Ne tulee em. lainsäädännön perusteella käsitellä hankkeessa tuloina. Näin syntyneet tulot pienentävät hankkeesta syntyneitä kustannuksia

ja siten vähentävät EAKR maksuosuutta (joka on 70 % hyväksyttävistä kustannuksista).

Lainsäädännön mukaan tuensaaja on velvollinen noudattamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja hankepäätöksessä määrättyjä ehtoja. Takaisinperinnän säädösperustana olevat lait ja asetukset ovat olleet voimassa hankkeen rahoitustukipäätöksen teon aikana ja ne on kirjattu hankepäätökseen. Hankkeen kestäessä takaisinperintää koskeva säädösperusta ei ole muuttunut.

Välittävä viranomaisena on tehnyt maksatuspäätökset noudattaen tuen myöntämiseen liittyvää päätöstä ja voimassa olevaa lainsäädäntöä, jotka on yksityiskohtaisesti kirjattu takaisinperintäpäätökseen. Takaisinperinnän perusteena ei ole tuensaajan oman taloudellisen edun tavoittelu.

Laintulkintaa oikaisuvaatimuksen käsittelyyn liittyen

Lain alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014), jäljempänä rahoituslaki, 43 §:n mukaan maakunnan liiton päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kunnallisvalituksesta säädetään. Kuntalain 134 §:n mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Saman pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimus tehdään 1 momentissa tarkoitettuna toimielimen ja sen jaoston sekä sen alaisen viranomaisen päätöksestä asianomaiselle toimielimelle.

EU-lainsäädännön yleisasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 1303/2013, artikla 72) mukaisesti välittävän viranomaisen toiminnassa tulee huomioida eriyttämisvaatimus, jonka mukaan sama toimielin ei voi prosessin eri vaiheissa ottaa uudelleen kantaa samaan asiaan (rahoitus-, maksatus- ja jatkotoimenpidevaiheet). Artiklan 72 mukaan hallinto- ja valvontajärjestelmien on 4 artiklan 8 kohdan mukaisesti sisällettävä esimerkiksi: b) tehtävien eriyttämistä koskevan periaatteen noudattaminen kyseisten elinten välillä ja kunkin elimen sisällä. Hallintoviranomaisen (TEM) mukaan päätöksentekoprosessin sekä tukea myönnettäessä että jatkotoimenpiteiden osalta tulee vastata moitteettoman varainhoidon periaatteita ja täten täyttää sekä eriyttämisvaatimukset että esteettömyysvaatimukset jokaisessa prosessin osassa (HVO:n ohjaus- ja valvontakäynti Kainuun liittoon, TEM:n lopullinen tarkistuslista ja liite tarkistuslistaan 24.01.2019). Lisäksi edellä mainitussa HVO:n ohjaus- ja valvontakäynnin raportissa todetaan, että kun hallintoviranomaisen tehtäviä on delegoitu välittäväälle toimielimelle, tulee välittävän toimielimen täyttää kriteerit, jotka sille on asetettu.

Hallintoviranomaiselta saadun 28.04.2020 vastauksen mukaan

EU-lainsäädäntö ei mahdollista kohtuullistamista. Tähän viitataan yleisasetuksen (1303/2013) artiklassa 122.2. Kyseisen artiklan mukaan "jäsenvaltioiden on estettävä, todettava ja oikaistava sääntöjenvastaisuudet sekä perittävä takaisin aiheettomasti maksetut määrät ja viivästyskorkoa myöhässä oleville maksuille. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle sääntöjenvastaisuuksista, jotka ovat rahastojen rahoitusosuuksissa yli 10 000 euroa, ja tiedotettava komissioille tapauksiin liittyvien hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen merkittävästä etenemisestä."

Ns. etusijaperiaatteen mukaan EU-oikeudella on etusija Suomen oikeuteen nähden.

Takaisinperittävän summan viivästyskorkojakaan ei voida kohtuullistaa/jättää perimättä.

Kainuun liiton näkemys oikaisuvaatimuksen perusteluihin

Laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014) todetaan tuen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä (37 §):

Toimivaltainen viranomainen voi määrätä tuen maksamisen lopetettavaksi taikka osittain tai kokonaan takaisin perittäväksi, jos:

1) tuen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

2) tuen saaja on joutunut ulosottotoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn kohteeksi ja jollei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu;

3) tuki tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein.

Viitaten kohtaan 3) takaisinperinnän lähtökohtaisena perusteena on se, että Kainuun Etu Oy on saanut liikaa EAKR-tukea. Lain mukaan ja tuensaajien yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi Kainuun liiton on perittävä liikaa myöntämänsä tuki takaisin.

Kainuun liitto ymmärtää Kainuun Etu Oy:n esille tuomat näkemykset ja voi ottaa ne huomioon oikaisuvaatimusta koskevassa viranhaltijapäätöksessään siten kuin se on juridisesti mahdollista.

Oikaisuvaatimuksen käsittelystä

Edellä esittelytekstissä selostetuilla perusteilla Kainuun liitto välittävänä viranomaisena käsittelee oikaisuvaatimuksen eriyttämisperusteeseen nojaten siten, että HVJ-kuvauksen mukaiset jatkotoimenpiteitä hoitavat henkilöt tekevät päätöksen asiassa. Päätös oikaisuvaatimukseen tehdään EURA 2014 -järjestelmässä.

EU-lainsäädäntö ei mahdollista takaisinperittävän summan kohtuullistamista.

Mikäli viranomaisen jättää noudattamatta yleisasetuksen (1303/2013) eriyttämisvaatimusta tai täyttämättä muita Euroopan unionin että kansallisen lainsäädännön mukaisia edellytyksiä, välittävän viranomaisen tehtävä voidaan siirtää muualle.

Varsinainen EURA 2014 -järjestelmässä tehty päätös oikaisuvaatimusasiassa annetaan myöhemmin tiedoksi maakuntahallitukselle.

Oikaisuvaatimusasiaan liittyvät asiakirjat lähetetään maakuntahallituksen jäsenille oheismateriaalina.

Lisätietoja asiasta antaa maakuntajohtaja Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi Kainuun Etu Oy:n Kasvua Kainuuseen -hankkeeseen liittyvän takaisinperintäpäätöksen oikaisuvaatimuksen käsittelyyn.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Maakuntahallitus:

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus merkitsi tiedoksi Kainuun Etu Oy:n Kasvua Kainuuseen -hankkeeseen liittyvän takaisinperintäpäätöksen oikaisuvaatimuksen käsittelyyn.

Maakuntahallitus totesi, että EU-lainsäädännön (yleisasetus 1303/2013, artikla 72) eriyttämisvaatimuksen perusteella maakuntahallitus ei voi käsitellä takaisinperintäpäätöksen oikaisuvaatimusta ja tästä johtuen asia käsiteltiin maakuntahallituksen kokouksessa tiedoksiantopykälänä.

Maakuntahallitus totesi lisäksi, että takaisinperinnän perusteena ei ole tuensaajan oman taloudellisen edun tavoittelu.

Maakuntahallitus edellyttää, että Kasvua Kainuuseen -hankkeen etenemisestä valmistellaan lisäselvitys, joka tuodaan maakuntahallitukselle tiedoksi seuraavassa kokouksessa.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.

Merkittiin, että tämän asian käsittelyn aikana kokoukseen osallistui kutsuttuna Kainuun liiton EU-hankekoordinaattori Heikki Immonen, joka poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Merkittiin, että tämän asian käsittelyn aikana pidettiin tauko klo
11.08-11.18.
